

Силабус курсу

Логопедія

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма

«Логопедія»

Дні занять: згідно розкладу

Консультації: вівторок, 14.00-15.00, Zoom

Рік навчання: IV, Семестр: 7-8

Кількість кредитів: 10

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти <i>Рібцун Юлія Валентинівна</i>
Контактний телефон викладача	0674213059
Е-mail викладача:	
Формат дисципліни:	обов'язкова
Обсяг дисципліни:	Кредити ЄКТС – 10 (300 год.)

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедія» є:

- надання здобувачам освіти сучасних науково-теоретичних знань щодо категорії дітей з особливостями лексико-граматичної складової мовлення, читання та письма;
- відпрацювання навчально-методичних навичок логопсиходіагностичної та логокорекційної роботи з дітьми з функціонально-мовленнєвими труднощами на рівні усного та писемного мовлення.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
10/10/10	Алалії	Знати суть поняття алалії. Засвоїти анатомо-фізіологічні аспекти вивчення алалії. Знати симптоматику та механізми алалії. Розбирати класифікацію алалій. Опанувати логопсиходіагностичне вивчення дітей з алалією. Опанувати систему корекційного впливу при моторній та сенсорній алалії	Питання, практичні завдання

10/10/10	Афазії	Знати суть поняття афазії. Заглибитися в історію афазіології. Опанувати класифікацію афазій. Розуміти порушення розуміння, експресивного усного та писемного мовлення, навичок лічби, читання та письма при різних формах афазії. Освоїти особливості відновлювальної корекційно-педагогічної роботи при різних формах афазій.	Питання, практичні завдання
10/10/10	Дислексії	Знати суть поняття дислексії. Вивчити етіологію, симптоматику дислексій. Опанувати психологічний аспект механізмів порушення читання. Засвоїти класифікацію дислексій. Вивчити психолінгвістичний інструментарій діагностики дислексій. Опанувати вітчизняний та зарубіжний досвід логокорекції дислексій.	Питання, практичні завдання
10/10/10	Дисграфії та дизорфографії	Знати суть поняття дисграфії та дизорфографії. Вивчити причини дисграфічних і дизорфографічних помилок. Опанувати психофізіологічну структуру процесу письма. Вивчити класифікацію дисграфій. Вміти проводити диференційну діагностику дисграфій та дизорфографій. Вміти здійснювати корекційно-розвивальну роботу при різних формах дисграфій. Знати особливості попередження порушень письма у дошкільників.	Питання, робота у групах, практичні завдання

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК-5.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6.	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 8	Здатність працювати в команді.
ЗК-9	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК-10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ФК-1	Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

ФК 2.	Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.
ФК-3	Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.
ФК-4	Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.
ФК-5	Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.
ФК-6	Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.
ФК-7	Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.
ФК-8	Готовність до діагностико-консультативної діяльності.
ФК 11	Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.
ФК-13	Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.
ФК-15	Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.
ФК-16	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
ФК-18	Здатність розуміти і визначати розвивальний, світлий і виховний потенціал різних видів і форм педагогічного впливу соціуму, узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища у контексті реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.
	Програмні результати навчання
ПРН-1	Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.
ПРН 2.	Розкривати суть основних педагогічних категорій, чинники розвитку і формування особистості, визначати зміст освіти, аналізувати навчальні плани і програми, педагогічні явища і процеси, проектувати та моделювати хід їх протікання.
ПРН-3	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
ПРН-4	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.
ПРН-5	Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.
ПРН-6	Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН-7	Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
ПРН-8	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.
ПРН-9	Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
ПРН-11.	Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.
ПРН-12	Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-13	Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.
ПРН-15	Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.
ПРН-16	Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.
ПРН 17	Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.
ПРН-18	Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації

Літературні джерела

Основна

1. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2020. 112 с. : іл.
2. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: методика формування : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2020. 112 с.
3. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного й молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгво-методичний виміри. К. : Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с.
4. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. К. : Знання, 2010. 293 с.
5. Логопедія : підр. / За ред. М. К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2015. 672 с.
6. Мартиненко І. В. Комунікативний тренінг для дошкільників з порушеннями мовлення. К. : Літера ЛТД, 2019. 120 с. (серія «Інклюзивне навчання»)
7. Мартиненко І. В. Логопсихологія. К. : ДІА, 2016. 116 с.
8. Мартиненко І. В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку із системними порушеннями мовлення : моногр. К. : ДІА, 2016. 304 с.
9. Малярчук А. Я. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів. К. : Літера ЛТД, 2008. 336 с.

10. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 288 с.
11. Марченко І. С., Кобилякова Т. В. Профілактика оптичної дисграфії : навч.-метод. посіб. / укл.: І. С. Марченко, Т. В. Кобилякова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 101 с.
12. Рібцун Ю. В. До проблеми логопсиходіагностики різних видів пам'яті дошкільників з алалією. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences*. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference, Cambridge, August 18, 2023. Cambridge-Vinnitsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2023. P. 202-204. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736419>
13. Рібцун Ю. В. Дошкільники з моторною алалією: логопсиходіагностичне вивчення основних мисленнєвих операцій. *Věda a perspektivy*. № 8(27). 2023. P. 99-111. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736464>
14. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс. К. : Освіта України, 2011. 292 с.
15. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностичне вивчення уваги дошкільників з моторною алалією. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique* : collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la V conférence scientifique et pratique internationale, Paris, 21 juillet 2023. Paris-Vinnitsia: La Fedeltà & Plateforme scientifique européenne. P. 144-147. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736183>
16. Рібцун Ю. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики та активізації пізнавального розвитку молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення (розділ VI). *Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення* : навч.-метод. посіб. / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. С. 698-846. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730619>
17. Рібцун Ю. В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 268 с.
18. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії / Укл. В. В. Тищенко, Є. Ю. Линдіна. К. : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
19. Соботович Є. Ф. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей та шляхи їх корекції. К. : ІСДО, 1995. 204 с.
20. Соботович Є. Ф. Формування правильного мовлення у дітей з моторною алалією. К. : КДП ім. О. М. Горького, 1981. 149 с.
21. Трофименко Л. І., Ільяна В. М. Вивчення особливостей писемного мовлення молодших школярів з алалією. *Scientific Collection «InterConf»*:with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «International Scientific Discussion: Problems, Tasks and Prospects» (June 21-22, 2021) (63). С. 69-80
22. Трофименко Л. І. Освітні труднощі в учнів початкових класів з алалією. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2022. №4 (108). С. 58-68
23. Трофименко Л. І. Специфіка надання освітніх послуг дітям з алалією. *Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу*. Матеріали VIII Міжн. конгресу зі спец. педаг. та психол. К. : ІСПП, 2022. С. 299-304
24. Чередніченко Н. В., Клименко І. В., Тенцер Л. В. Порушення письма у молодших школярів: діагностика та корекція. К. : ДІА, 2016. 248 с.
25. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 208 с.
26. Шеремет М. К., Стахова Л. Л., Кравцова І. В., Кравченко А. І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми : СумДПУ, 2014. 186 с.

27. Brushnevska, I., Ribtsun, J., Stasiuk, L., Ilina, N., Vasylehko, I., & Kolodiazhna, V. Psycholinguistic Preconditions of Speech Formation of Children with General Speech Retardation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2021. 12(4). P. 263-277. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729330/>

28. Vasylieva N., Kulesha-Liubinetz M., Trubaieva K., Dub M., Ribtsun Y. & Ivantsev N. Speech Therapy as a Component of Comprehensive Rehabilitation of Patients with Acute Impairment of Cerebral Circulation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2022. 13(3), P. 181-194. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732004>

Додаткова

1. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. К. : ДІА, 2019. 148 с.

2. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників. К. : Світич, 2009. 160 с.

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : підр. К. : Академ-видав, 2015. 304 с. (Серія «Альма-матер»)

4. Енциклопедія освіти (колектив авторів). НАПН України. К. : Юрінком Інтер, 2021, 1144 с.

5. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : моногр.. Київ : ТОВ «Атопол», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

6. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі [Навч. матеріал] (2021) / Прохоренко, Л. І., Ярмола, Н. А., Набоченко, О. О., Данілавичюте, Е. А., Мартинюк, З. С., Довгопола, К. С., Ільяна, В. М., Костенко, Т. М., Чеботарьова, О. В., Литовченко, С. В., Бабяк, О. О., Недозим, І. В., Блеч, Г. О., Трикоз, С. В., Гладченко, І. В., Трофименко, Л. І., Рібцун, Ю. В., Жук, В. В., Грибань, Г. В., Курінна, В. Р. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730995/>

7. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / М. А. Порошенко, А. А. Колупаєва, М. В. Ярошук, О. М. Таранченко, Л. І. Прохоренко, І. М. Гудим, О. Ф. Федоренко, Е. А. Данілавичюте, Ю. В. Рібцун, А. Ю. Мельник, О. В. Воробей, Г. О. Ярова, Ю. В. Заруденко, М. О. Болкун, В. Є. Новосад, О. О. Макарук, Л. А. Самойленко. К. : Всеукраїнська благодійна організація «Благодійний фонд Порошенка», 2018. 252 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713131/>

8. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. моногр. / наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. Київ : Ніка-Центр, 2020. 113 с.

9. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Х. : Вид. група «Основа», 2013. 239 [1] с. (Серія «Професійний довідник»)

10. Рібцун Ю. В. Ширшає коло друзів. Рівні права, рівні можливості, кроки до успіху : навчальне видання. К. : ТОВ «Поліпринт», 2021. 64 с.

11. Рібцун Ю. В. У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Ч. 1. Х. : Видавнича група «Основа», 2020. 96 с. : іл. (Серія «Логопеду»).

12. Рібцун Ю. В. У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Ч. 2. Х. : Видавнича група «Основа», 2020. 80 с. : іл. (Серія «Логопеду»)

13. Рібцун Ю. В. Я учуся розмовляти : навч.-метод. комплект : логопедичний альбом з розвитку мовлення дошкільників 3–6 років. К.: Генеза, 2019. 160 с. : іл.

14. Рібцун Ю. В. Я учуся розмовляти : навч.-метод. комплект : навч.-метод. посіб. з розвитку мовлення дошкільників 3–6 років. К. : Генеза, 2019. 224 с. (Серія «Помічник вихователя»).

15. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Колупаєвої А. А. К. : «А.С.К.», 2012. 124 с.

16. Тарасун В. Морфологічна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування : моногр. К. : Вид-во НПУ Драгоманова, 2008. 299 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись у он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (тема 1–2) – усне опитування, тестові завдання	80
Підсумковий контроль – тестові завдання	20

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом